

België – Belgique
PB – PP
3620 Lanaken
Cicindria
BC 30244



Erica

Contactblad van de Limburgse Natuurgidsen

U - VZW MIVN - Vaststraat 3 - 3620 Lanaken - Afgiftekantoor: 3620 Lanaken Stationsstraat - Erkenningsnummer P702057

Herfst 2013

Oktober-November-December

Algemene Informatie

Jaargang 40 - Magazine Herfst 2013

Voorzitter

Leo Thomassen
Velmerlaan 12
3806 Velm Sint-Truiden
TEL: 011 68 88 11
email: leo.thomassen@skynet.be

Penningmeester

Robert Spelmans
Rode Kruisplein 12/3 bus 1
3940 Hechtel
TEL: 011 73 44 87
email: spelmans.robert@skynet.be

Natuur Informatie Punt Limburg

Het Groene Huis
Domein Bokrijk
3600 Genk
TEL: 011 26 54 86
email: nip.limburg@telenet.be

Verantwoordelijke Uitgever

Marc Van de Sande
Vatstraat 3
3620 Lanaken
TEL: 0499 71 86 00
email: erica@limburgsenatuurgidsen.be

Abonnementen

€10,00 of €12,75 (inclusief verzekering) met vermelding van Erica + 'Naam' op:
RekNr: 235-0010248-75.
IBAN: BE05 2350 010248 75
BIC: GEBABEBB

Druk:

Drukkerij Begas, 3620 Lanaken

Cover Fotografie:

Florent Vandevoort
www.florif.be

www.limburgsenatuurgidsen.be



Algemene informatie	2
Inhoud	3
Nieuws van CVN	3
Woordje van de voorzitter	4 - 5
Bij het afscheid van René Martens	6
Sil Janssen – Erelid Limburgse Natuurgidsen	7
Gierzwaluwen in de radardata	8 - 9
Streekverkenning Voeren	10 - 11
Natuurnieuws	12 - 15
Scharrelkids	16
Korte cursussen	17 - 18
Paddenstoelewandeling Mycolim	19
Wandeling Hoge Venen	20 - 26
De Oude Weerd	27 - 30
Bibliografie	31
Kalender	32



Langzaamaan beginnen meer en meer mensen de weg naar onze website en onze facebookpagina te vinden. Hou je op de hoogte van onze activiteiten, Like us op facebook en deel uw ervaringen met ons allen!

Nieuws van CVN



- Snuisteren door onze boekbesprekingen
- Projecten in de kijker
- Je kan je abonneren op de nieuwsbrief
- Word fan van CVN op Facebook
- en veel meer....

Alle informatie vind je op www.c-v-n.be

Erica Herfst 2013



Wij hadden er zo naar getracht en hij is gekomen, die zonnige zomer van 2013.

Het zag er in het voorjaar nochtans niet zo schitterend uit. De natuur startte met een vertraging van bijna 3 weken maar die achterstand is nu voor een groot deel weer ingehaald.

Zoals het leven is beleefden wij weer goede en slechte dagen en één van die slechte dagen was 20 juli, de dag dat onze bestuurder en vriend, René Martens overleed.

Het ging allemaal zo snel dat wij niet eens de kans hadden om afscheid te nemen en om tegenover hem onze waardering voor zijn rol binnen de natuurgidsen uit te drukken. Wat wij zo gevreesd hadden, zei zijn echtgenote Alice, dat één van ons beiden zou alleen vallen, is gebeurd.

Tijdens het verlof is het doorgaans wat kalmer maar dit jaar stonden toch wel wat meer activiteiten op het getouw.

Juist vóór het verlof hadden wij het eindgesprek van de cursisten natuurgids die vorig jaar in september startten. Met 9 waren zij en hen wacht de diplomering in december, samen met de cursisten van februari 2013. Ook de Voerencursus had plaats zoals elk jaar maar dit jaar natuurlijk onder een stralende zon.

Toch nog even vermelden dat de 'Plantenwerkgroep Haspengouw', waarvan onze bestuurder Staf Grouwels de grote bezieler is, zijn activiteiten getrouw verder zette om de 'zwarte hokken' in Haspengouw nu eens eindelijk te inventariseren. De 'Atlas van de Flora in Limburg' zal er goed bij varen.

Wij hebben dit verlof een andere grote bezieler in de bloemetjes gezet, Sil Janssen, de man van het Natuurhulpcentrum in Opglabbeek. Sil is natuurgids en de Algemene vergadering van de Werkgroep vond dat hij, als eerste, erelid mocht benoemd worden. Verder in dit blad lees je nog over deze plechtige installatie maar hier mogen wij Sil toch nog eens van harte feliciteren voor zijn enorme verdiensten als weldoener voor de fauna die zo veel zorg verdient.

Als wij nu kijken naar wat na het verlof te beleven was en is, dan kan je wel zeggen dat wij dit jaar nog heel wat te doen hebben, wat bovendien betekent dat de Werkgroep nog steeds actief bezig is met natuur- en milieueducatie.

In Neerpelt startte op 7 september een nieuwe cursus natuurgids. Het voorbereidende werk werd gedaan door André Van de Sande samen met Staf Grouwels en in samenwerking met Natuurpunt Neerpelt. Wij zijn zeer tevreden met de 20 inschrijvingen die wij mochten noteren. Naar de toekomst toe gaan wij trachten het schema dat wij toepassen voor de cursus natuurgids

aan te houden wat betekent, één cursus in het jaar starten in februari in Bokrijk en één cursus elders in de provincie. Voor 2014 wordt dat in het najaar locatie Nieuwenhoven – Sint-Truiden.

Wij hebben dan tijdens dit najaar nog de cursus paddenstoelen voor beginners, de cursus sporenplanten en niet te onderschatten diverse cursussen 'Scharrelkids' voor ouders en grootouders.

Lutgart Bollen, kersvers natuurgids en bestuurder, heeft van de Scharrelkids haar hobby gemaakt!

Al deze activiteiten worden elders in dit Erica nummer nog eens uitvoerig uit de doeken gedaan maar kijk toch ook nog eens naar onze website, www.limburgsenatuurgidsen.be, nu bijgehouden door websitemaster Jurgen Becherer, waar een schat aan informatie te vinden is over onze activiteiten.

Geniet ondertussen ook nog even van de nazomer



Bij het afscheid van René Martens

Leo Thomassen

Er was eens

Wij hebben weer een goede vriend verloren.

René Martens overleed zeer onverwacht op 20 juli laatstleden.

Traditioneel opende René de cursussen natuurgids in het arboretum of het park van Bokrijk en meteen voelden de mensen zich thuis in zijn gezelschap.

De cursisten ervoeren al snel zijn deskundigheid, de rustige manier waarmee hij hen onderhield, en meteen was voor hen ook de toon gezet hoe een gezelschap best zou worden begeleid in de natuur....

De cursisten zullen hem missen.

René was stevast aanwezig op onze bestuursvergaderingen en daar straalde hij diezelfde rust uit.

Nooit een tussenkomst om zich te laten horen maar als hij tussenkwam was het gevat, de oren gingen open en het was stil want de mening van René was heel belangrijk voor het bestuur.....

Wij zullen hem missen.

René werd natuurgids in 1971 en bouwde gedurende al die jaren een belangrijke ervaring op.

Een natuurgids houdt niet alleen van de natuur maar hij geniet er ook van.

Wij hebben samen menig glaasje gedronken maar nooit té veel. René kwam nooit te laat thuis, hij had niet alleen die discipline want met zijn lieve Alice genoten zij samen, met volle teugen van zoveel kleine dingen ...

Wij zullen dat missen...

Er was eens... "Noord-Zuid nieuws en... nog niet lang geleden", de vaste rubriek

van René in Erica, ons contactblad.

In de zomereditie 2013 dacht hij dat het noord-zuid verhaal (A24) zou voltooid zijn na 40 jaar getouwtrek. Het verhaal is nog niet ten einde maar spijtig is dat René er niet meer kan over schrijven. Hij beloofde ons in de herfsteditie nog anekdotes te schrijven over "boeren vroeger en nu"...

Wij zullen ze helaas moeten missen. René zal er niet bij zijn op de volgende activiteiten van de Werkgroep die op het getouw staan maar de gedachtenis aan hem leeft voort.

De herinnering aan een fijne, nette man die over ons allen rust uitstraalde, bij wie wij terecht konden als er eens 'serieus' moest gebabbeld worden.

Alice, kinderen en kleinkinderen, vrienden van René, wij missen hem maar wij zullen René niet vergeten.



26 juli 2013

Wij zijn met de natuurgidsen altijd al goede maatjes geweest met Natuurhulpcentrum in Opglabbeek en natuurlijk ook met Sil.

Het Natuurhulpcentrum werd opgericht in 1976 in de achtertuin van de ouderlijke woning van Sil in de Dennenstraat in Opglabbeek.

De belangstelling en de zorg voor dieren heeft Sil al getoond van in zijn prille jeugd. Die passie erfde hij duidelijk van zijn ouders die hem alle faciliteiten verleenden om zijn "hobby" thuis uit te oefenen.

Het was dan ook zeer normaal dat Sil de cursus volgde en natuurgids werd in 1978. Nog steeds vindt hij deze opleiding heel belangrijk, niet alleen om er kennis op te doen maar ook en vooral omdat men er leert belangstelling en respect voor de natuur op te brengen.



Met zijn hobby hebben Sil en zijn team bekendheid verworven over het ganse land en ver daarbuiten. Menig dierenleed van klein tot groot werd door hen verholpen.



Het was dus een terechte keuze dat wij Sil verkozen tot het eerste erelid van de Werkgroep Limburgse natuurgidsen. Wij vierden dat op passende wijze op 10 augustus in Opglabbeek in aanwezigheid van Ludwig Vandenhove, gedeputeerde van Leefmilieu en natuur en het bestuur van de Werkgroep.

Sil ontving van de Werkgroep, geboetseerd in klei, een beeld van twee handen die een jonge egel dragen. Het beeld is bevestigd op een ruwe kassei. Wij zijn fier dat wij een 'kei' zoals Sil voortaan erelid mogen noemen.

Gierzwaluwen in de radardata

Artikel KMI

Een verrassende ontdekking!

Met het zomerse weer van de laatste dagen zijn ook zwaluwen opnieuw volop actief. Op zoek naar insecten vliegen ze zenuwachtig door het luchtruim. Vooral gierzwaluwen, bekend door het gierende geluid dat ze veroorzaken, zijn de absolute vliegkampioenen. Afgezien van een korte broedperiode, vliegen deze vogels het gehele jaar door: voedsel verzamelen, paren en zelfs slapen doen ze in vlucht.

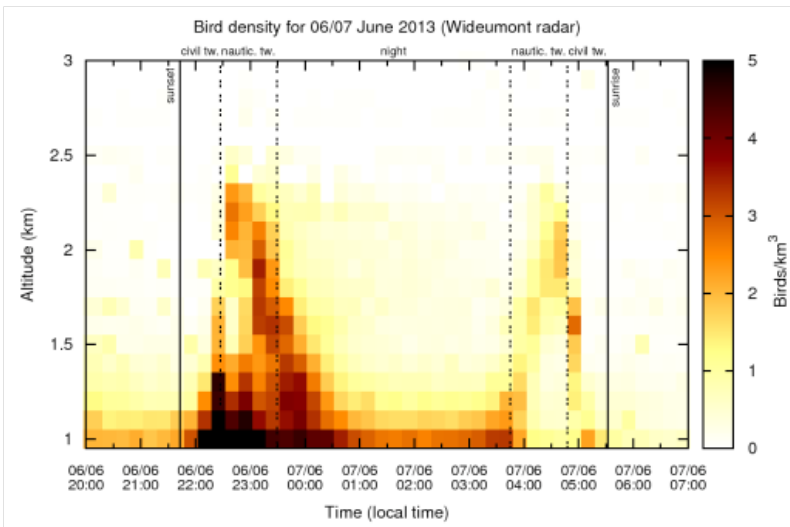
Wat hen bovendien nog meer bijzonder maakt, is dat zij tijdens de nacht naar grote hoogtes vliegen, tot wel 2,5 km hoog. Het was al langer bekend dat deze diertjes dit gedrag vertoonden tijdens de avondschemering, maar in een recent onderzoek van de Universiteit van Amsterdam (UvA) ontdekte men dat ze dit ook tijdens de ochtendschemering doen. De verrassende ontdekking werd gedaan door gebruik te maken van de weerradar van het KNMI in De Bilt. Hetzelfde team gebruikt ook de radars

van het KMI in Wideumont en Jabbeke om ornithologisch onderzoek te verrichten.

Door de samenwerking van het KMI met de UvA en het KNMI bezit het KMI nu ook de tools voor automatische en interactieve vogeldetectie in radardata.

Het beeld hieronder geeft een weergave van de vogeldichtheid in de nacht van 6 op 7 juni 2013, op basis van de radar in Wideumont. Op de x-as is de tijd weergegeven; op de y-as de hoogte in km. De verhoogde dichtheden die optreden vlak na zonsondergang en vlak vòòr zonsopgang zijn veroorzaakt door de klimvluchten van gierzwaluwen.

De extractie van deze informatie uit de radardata vereist een speciale behandeling van de data; de vogels zijn niet of nauwelijks waarneembaar op de operationele neerslagbeelden die het KMI met de radars genereert.



Gierzwaluwen in de radardata

Een verrassende ontdekking!

De vogeldichtheid (vogels/km³) voor de nacht 06/07 juni 2013 gemeten door de radar van Wideumont. De volle verticale lijnen geven het tijdstip aan van respectievelijk zonsondergang en zonsopgang; de stippellijnen markeren het begin en einde van respectievelijke de burgerlijke en nautische* schemering. De twee verhoogde dichtheden, tot 2,5 km hoog, die optreden vlak na zonsondergang en vlak voor zonsopgang – meer bepaald tijdens de nautische schemering – zijn veroorzaakt door de klimvluchten van gierzwaluwen. In de onderste luchtlagen is de vogeldichtheid mogelijk gecontamineerd met insecten.

De ontdekking dat de klimvluchten ook in de vroege ochtend plaatsvinden, maakt hen alleen maar mysterieuzer. Tot nu toe dacht men dat deze vluchten een functie hadden in de slaapcyclus van de beestjes, maar de Nederlandse onderzoekers vermoeden door deze ontdekking dat het gedrag eerder dient om specifieke informatie in te winnen, bijvoorbeeld over de atmosferische

condities. Hierdoor zijn de vogels mogelijk in staat om een voorspelling te maken van het toekomstige weer. Adequaat hierop inspelen is voor gierzwaluwen essentieel, omdat zij in hun voedselvoorziening volledig afhankelijk zijn van vliegende insecten, die alleen te vinden zijn in goede weersomstandigheden. Zo blijken gierzwaluwen niet eens zo'n verre collega's van de weersvoorspellers van het KMI!

* De burgerlijke schemering is de periode van de schemering waarbij de zon minder dan 6° onder de horizon staat; de nautische schemering is wanneer de zon tussen de 6° en 12° onder de horizon staat.

De Nederlandse studie is verschenen in het vakblad *Animal Behaviour* met als titel "Twilight ascents by Common Swifts, *Apus apus*, at dawn and dusk: acquisition of orientation cues?", door dr. Adriaan M. Dokter en zijn team.



Streekverkenning Voeren

Wim Cornelis

23 - 27 Jul 2013

Maandagvoormiddag volgde de groep deelnemers vol aandacht de inleidende les over landschap en geologie. Na een zeer boeiende uiteenzetting door Tjerk Rommes trokken we naar het bezoekerscentrum van 's-Gravenvoeren voor een kort bezoek.

Na de lunch carpoolden we naar het Veltmanshuis in St.-Maartensvoeren voor een botanische wandeling onder deskundige leiding van Jos Buyse. Op deze prachtige tocht in het oosten van Voeren leerden we zeer veel over de planten en hun gebruik.



Dinsdag reden we met de lijnbus naar Teuven. Onze gids Magda Vantilt ging met ons op pad voor een landschapswandeling met nadruk op het begrijpen van het landschap vanuit geologisch en geografisch perspectief. Bij een temperatuur van 34 graden werd er soms wel eens gepuift. Gelukkig

konden we onderweg op het terras bij Jetteke in Veurs en bij de Canterel in St.-Maartensvoeren even bijkomen.



Woensdagochtend ging het per fiets samen met Magda langs de Maas naar Maastricht, voor een geleid bezoek aan het Natuurhistorisch Museum waar we "een reis door de tijd" maakten. Na de picknick in de museumtuin fietsten we naar Gronsveld voor een bezoek aan de kalksteengroeve Trichterberg met indrukwekkende orgelpijpen. Langs de prachtige dorpjes Rijckholt en Mesch fietsten we terug naar Voeren. Na een frisse pint zocht iedereen moe maar voldaan zijn respectievelijke verblijfplaats op.

Donderdag reden we met Voerenspecialist Rik Palmans, na een korte stop aan de vistrap van Lixhe, richting Lanaye voor een prachtige wandeling over de St. Pietersberg en het fort van Eben-Emael. Na de lunch nam Rik ons nog mee naar Altenbroek voor wederom een prachtige tocht.

Op onze laatste avond genoten we samen van een heerlijke barbecue. Vóór het ijsje en de koffie nam Rik de groep nog mee om de das te observeren. En

Streekverkenning Voeren

23 - 27 Jul 2013



jawel, vijf minuten na zonsondergang, kwam de trots van Voeren uit zijn burcht om uitgebreid zijn toilet te maken. Prachtige ervaring!!!

Op de laatste dag van deze streekverkenning gingen we op dagexcursie naar La Calamine, Moresnet en Plombières. Hier maakten we kennis met de unieke zinkflora en de rijke geschiedenis van deze streek.

Als afsluiter werden de evaluatieformulieren ingevuld op het terras van Gasterij de Commanderie bij een lekker streekbiertje. De deelnemers en begeleiders kijken nu al uit naar het terugkomweekend volgend voorjaar.



Hoe gaat het met de broedvogels van Europa?

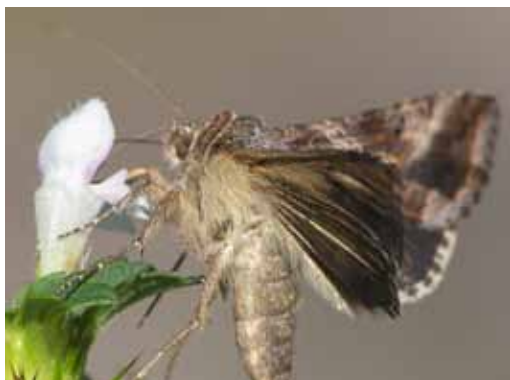
De European Bird Census Council (EBCC) bracht een nieuw overzicht van de trends van 163 algemene broedvogels uit. Van sperwer tot en met kievit is in kaart gebracht of de soort in Europa afneemt, stabiel blijft of toeneemt. Voor de meeste soorten komt de Europese trend overeen met het beeld dat we van Nederland hebben, maar dit geldt niet voor alle vogels.



De nachtegaal doet het bijvoorbeeld niet zo goed in ons land, maar neemt in het oosten van Europa juist flink toe. Een prachtig beknopt overzicht, dankzij het werk van heel veel robuust vogeltelwerk. Op de website van ebcc, www.ebcc.info, is meer te vinden over achtergronden en methoden, en is per soort een grafiek te downloaden.

Nachtvlinder wint vlindertelling

Het mooie weer maakte van het zevende vlindertelweekend van Natuurpunt een succes. Vier keer zoveel deelnemers als vorig jaar telden vlinders in hun tuin en ook de vlinders zelf waren



talrijk aanwezig. Gemiddeld werden 26 exemplaren per tuin geteld, vorig jaar waren dat er 15. De gegevens stromen nog binnen, maar uit de eerste cijfers blijkt de meest getelde vlinder de gamma-uil te zijn, een nachtvlinder.

Zeldzame Klokjeszandbij gesignaleerd

De Donkere klokjeszandbij is een uiterst zeldzame solitaire bijensoort die zich gedurende de afgelopen tien jaar maar enkele keren liet waarnemen in ons land. Zopas kwam daar een nieuwe waarneming bij. Een medewerker van Natuurpunt Studie kon een vrouwelijk exemplaar spotten langs een voetweg tussen Huldenberg en Overijse. Het



gaat om de allereerste waarneming van de Donkere klokjeszandbij in Vlaams-Brabant.

De Big Jump van de Weidebeekjuffer

Het is niet altijd kommer en kwel: met het gros van de libellen gaat het goed. En zeker met de Weidebeekjuffer. Die maakte de voorbije 20 jaar in grote delen van Vlaanderen een heuse comeback. De Weidebeekjuffer is een libel die het de voorbije decennia niet goed deed in Vlaanderen. In 1996 stond ze zelfs op de Vlaamse Rode Lijst omdat het aantal populaties in vergelijking met midden vorige eeuw gekelderde was (met een dieptepunt in de jaren 1970-1980). Eén van de belangrijkste oorzaken was de toegenomen vervuiling van beken en rivieren. Weidebeekjuffers hebben nood aan zuivere, zuurstofrijke en kronkelende waterlopen met veel waterplanten. Daarnaast werd de natuurlijke habitat van de soort vaak verwoest door het rechte trekken van beken en het aanbrengen van oeverversterking. Een studie van Aquafin toonde aan dat er nu drie tot vijf keer minder verontreinigende stoffen in de waterlopen terechtkomen dan 20 jaar geleden. Het ecologisch



rendement is navenant: het waterleven herstelt zich.

Broedseizoen uilen verloopt in mineur



In de natuur is er een constante wisselwerking tussen roofdieren en hun prooi. Neemt het aanbod aan prooidieren af, dan zal ook de roofdierpopulatie dalen: ook bij uilen is dat zo. Voor de meeste van onze inheemse uilensoorten vormen muizen het stapelvoedsel. Om te overleven heeft een volwassen Kerkuil zo'n vijf muizen per nacht nodig. Maar dit jaar zijn er te weinig muizen en dat heeft zo zijn gevolgen: de meeste uilen laten het broedseizoen aan zich voorbijgaan. De lage vruchtzetting van bomen in het najaar van 2012, gevolgd door een strenge winter deed de muizenpopulatie instorten en dat is ook nefast voor het broedsucces van de meeste Vlaamse uilensoorten.

Natuurpunt vraagt volledige ban nieuwe generatie pesticiden

Europees Commissaris voor Gezondheid Tonio Borg lanceerde het voorstel om gedurende twee jaar het gebruik



van de nieuwe generatie pesticiden, neonicotenoiden, te verbieden voor de teelten die het meest bezocht worden door bijen (maïs, koolzaad, zonnebloemen en katoen). Daarmee geeft hij gedeeltelijk gehoor aan de aanbevelingen van het Europese Voedselveiligheidsagentschap (EFSA), dat stelt dat de risico's van deze systemische pesticiden te hoog zijn voor de bijenpopulatie. Dit voorstel is een stap in de goede richting, maar gaat niet ver genoeg. Natuurpunt vraagt om het voorzorgsprincipe toe te passen en een volledige ban van deze pesticiden af te kondigen.

Hommels en bijen op het dievenpad

Bloemen houden van insecten en omgekeerd. Voor hun bestuiving zijn de meeste planten namelijk afhankelijk van onder meer bijen en hommels. Deze brengen stuifmeel van de ene naar de andere bloem en krijgen van de plant nectar als beloning voor hun bestuiving. Dankzij deze bestuiving door insecten, kunnen planten zaad voortbrengen en zo hun overleving veilig stellen. Maar

niet iedereen speelt het spel volgens de regels.

In Vlaanderen komen ongeveer 350 soorten wilde bijen voor, waaronder een 20-tal soorten hommels. Hommels zijn goede bestuivers die ook vliegen bij minder gunstige weersomstandigheden, terwijl honingbijen enkel vliegen bij temperaturen boven de 12°C. Hommels vliegen van zonsopgang tot zonsondergang. Hun hele levenscyclus is afhankelijk van het stuifmeel en nectar uit bloemen voor hun voedsel. Bloemenstuifmeel bevat veel eiwitten en nectar veel suikers. Nectar geeft dan ook aan bijen en hommels energie om te kunnen vliegen. Maar stuifmeel en nectar dienen ook als voedsel voor hun larven. Voor het transport ervan naar het nest, hebben de vrouwtjes aan de achterpoten speciale stuifmeelkorfjes (corbicula), die we ook terugvinden bij de honingbij.

Vele bloemen zoals de lip- en vlinderbloemigen hebben een lange kroonbuis, waardoor de nectar zich diep in de bloem bevindt. De insecten moeten dan ver naar binnen om bij de nectar te kunnen komen. Voor sommige hommelssoorten, zoals de Tuinhommel (*Bombus hortorum*) is dat geen probleem, die hebben een vrij lange tong met haartjes aan het uiteinde, zodat ze nectar uit die lange kronen kunnen opzuigen.

Er zijn echter ook hommelssoorten met middellange of korte tongen, zoals de Aardhommel (*Bombus terrestris*) en de Weidehommel (*Bombus pratorum*). Hun tong is ongeveer even lang als die van een honingbij. Om toch bij diepliggende nectar te geraken, gaan ze

op roverstocht en breken in in de bloem. Ze bijten een gaatje in de zijkant van de lange kroonbuis en steken daardoor hun tong om zo toch van de nectar te kunnen drinken. Deze dieventruc is nadeling voor de bloem, want de zoete nectar wordt geroofd zonder dat er bestuiving heeft plaatsgevonden. “Diefstal na inbraak” noemde de bekende veldbioloog J.P.



Thijsse (1865–1945) dit gedrag.

Onderzoekers van de Royal Society B. in Engeland toonden nu aan dat bijen en hommels het nectarroven van elkaar aanleren en als het ware ‘leren stelen’. De ‘leerling-dieven’ gaan daarna ook zelf gaatjes bijten in de bloemkroon om de nectar te kunnen bemachtigen. Van deze inbraakgaatjes maken ook andere nectarzuigende insecten,

zoals zweefvliegen, kevers en vlinders dankbaar gebruik om op een eenvoudige manier aan nectar te kunnen komen.

Vossenlintworm bij 2% Vlaamse vossen

Twee procent van de Vlaamse Vossen is besmet met de – ook voor de mens gevaarlijke – Vossenlintworm. De besmettingen zijn verspreid over alle provincies, op Antwerpen na. Dat blijkt uit cijfers van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), dat in het najaar van 2012 Vossen verzameld heeft uit alle provincies van Vlaanderen.

Het risico op besmetting is in Vlaanderen zeer klein in vergelijking met Wallonië en delen van Duitsland en Frankrijk, maar gezien de ernst van de ziekte is het toch goed om een aantal preventieve maatregelen te nemen om besmetting te vermijden, meldt het ANB.

- Was bosvruchten, zelfgeplukte paddestoelen en valfruit eerst grondig en kook ze indien mogelijk vóór consumptie (10 minuten op 60°C, 5 minuten op 70°C of 1 minuut op 100°C).
- Was je handen goed na het tuinieren en andere grondwerkzaamheden.
- Neem Vossen (aangeschoten of gedood) alleen vast met handschoenen. Vervoer ze in goed afgesloten plastic zakken.
- Was de honden die worden ingezet na afloop van de vossenjacht. Ontworm de jachthonden elke 3 à 4 weken, zeker in de Ardennen of Europees endemische gebieden.
- Laat huisdieren regelmatig controleren door een dierenarts.

Meer nieuws op www.natuurbericht.be

Koersel - Apr 2013

Waarom is buiten spelen belangrijk voor de ontwikkeling van het kind? Spelen kinderen vandaag anders buiten dan vroeger? Wat betekent natuur voor kinderen? Hoe kunnen wij zorgen voor intense natuurervaringen bij kinderen?

Deze en nog veel meer vragen werden besproken tijdens de infoavond in de Watersnip in Koersel. De ouders gingen naar huis met heel wat tips om hun kinderen op een eenvoudige manier meer in contact te brengen met de natuur.

Daarna volgde een natuuractiviteit zodat de ouders samen met de kinderen konden proeven van de natuur. Tijdens de tuinactiviteit leerden ze hoe insecten en vlinders de weg naar hun de tuin konden vinden, er werd gezaaid en geproefd van de lekkere dingen uit de tuin. Dat het een geslaagde cursus was bleek uit de vraag van een meisje bij het afscheid: 'En juf, wat gaan we volgende week doen?'

In het najaar gaan er nog enkele cursussen door:

Tongeren: 4, 5 en 12 oktober 2013

Bree: 5, 12 en 19 oktober 2013

Nieuwenhoven:
28, 29 en 30 oktober 2013

Meer info en inschrijvingen:
www.c-v-n.be



Voor onze korte cursussen (vormingsactiviteiten) sluiten we het jaar af met de cursus sporenplanten.

Sinds het onderdeel mossen uit de cursus natuurgids is verdwenen, werd er besloten om deze les op te nemen in de vormingsactiviteiten. Niet alleen mossen maar ook varens en paardenstaarten komen maar zelden aan bod tijdens de vele natuurwandelingen. Daarom is deze activiteit uitgegroeid tot een kleine cursus.



De cursus start eind oktober en loopt over 5 zaterdagen telkens van 14u00 tot 17u00

Tijdens de eerste binnenles worden de wieren, de wolfsklauwen, de paardenstaarten en de varens besproken. We besteden vooral aandacht aan die zaken die een natuurgids kan gebruiken tijdens wandelingen. Enkele eenvoudige determinatieschema's kunnen helpen om in het veld deze plantensoorten te leren kennen. Op de excursie die daar op volgt besteden we vooral aandacht aan de varens. Hiervoor maken we een wandeling in Bokrijk (o.a. het Arboretum)

De binnenles gaat door op zaterdag 26



oktober: Het groene Huis, Provinciaal domein van Bokrijk.

De excursie gaat door op zaterdag 2 november: Parking Kasteel (In de buurt van het Koetshuis) Provinciaal domein van Bokrijk

De tweede binnenles gaat uitsluitend over mossen (levermossen, bladmossen). We besteden vooral aandacht aan de levenswijze en de indeling van de mosplanten en natuurlijk ook, zoals in de vorige les, die weetjes die een natuurgids kan gebruiken tijdens wandelingen. Ook leren we reeds enkele veel voorkomende mossen kennen. Voor deze les kan je al best een vergrootglas meebrengen.



Korte cursussen

Niet te missen

Marc Meert

De binnenles gaat door op zaterdag 16 november: Het groene Huis, Provinciaal domein van Bokrijk.

De excursie gaat door op de Teut in Zonhoven op zaterdag 23 november: plaats samenkomst parking camping Holsteenbron (dus niet aan de Holstenen zelf) - Hengelhoefseweg 9, 3520 Zonhoven.



Voor wie wil kan ook deelnemen aan de excursie naar zee. We rijden met auto's (carpooling) naar Zeeland voor een wandeling langs het strand op zoek naar wieren. Met een zoekkaart leren we de meest voorkomende wieren kennen.

Een tweede wandeling besteed vooral aandacht aan de mossen en varens in de duinen en duinbossen. Natuurlijk zullen we ook andere zaken tegen komen waar we onze aandacht willen aan besteden: vogels, schelpen, paddenstoelen,... Deze excursie gaat door op zaterdag 30 november. Concrete afspraken worden op de cursus zelf gemaakt.

Prijs € 10

Inschrijven via de website van de Limburgse natuurgidsen (www.

limburgsenatuurgidsen.be) volg cursussen - korte cursussen
Info Marc Meert 011/423151 meert-gybels@telenet.be

Inschrijvingsgeld te storten op:

RekNr: 235-0010248-75.
IBAN: BE05 2350 010248 75
BIC: GEBABEBB

met vermelding: Naam, Voornaam + benaming korte cursus/activiteit

Een blik op 2014

Als vervolg op de cursus sporenplanten plannen we in de winter van 2014 opnieuw enkele mossenwandelingen. We herhalen de soorten die we hebben leren kennen in de cursus of op vorige wandelingen. We bezoeken hiervoor telkens andere biotopen.

Samen met Mycolim wordt er ook in 2014 een houtzwammenwandeling georganiseerd.



Paddenstoelenwandelingen

In samenwerking met Mycolim

In het hoogseizoen van de paddenstoelen organiseert Mycolim een aantal wandelingen die open staan voor een breed publiek.

Natuurgidsen kunnen er hun kennis over de paddenstoelen zeker vergroten. Tevens maak je kennis met de werkwijze van mycologen. Een boeiende ervaring. Volgende excursies zijn gepland:

Zondag 29 september 2013:
Excursie naar de Laambeekvallei
Samenkomst om 9.30 uur voor de meubelzaak Vangeneugden Weg naar Zwartberg, 3530 Houthalen (Gids Jan Cornelis)

Zondag 6 oktober 2013: Excursie naar de Vijverstraat in Bolderberg
Samenkomst om 9.30 uur aan de kerk in Bolderberg (Gids Richard Pawlowski)

Zaterdag 12 oktober 2013:
Excursie naar de Teut in Zonhoven
Samenkomst om 9.30 uur op de parking van de Holsteenhoeve (Gids Gut Tilkin)

Zaterdag 26 oktober 2013: Excursie In Hengelhoef
Samenkomst om 9.30 uur op de Parking Engelhof in Hengelhoef (Gids Jan Cornelis)



Wandeling Hoge Venen

Myriam Timmermans

Limburgse Natuurgidsen 29 Jun 13

Donderdag 27 juni ontving ik volgend mailtje: "Met de weersverbetering in het vooruitzicht is dit een unieke kans om de vakantie te starten in gezelschap van natuurvrienden. Er zijn nog steeds 10 plaat-sen vrij op de busuitstap naar Mont Rigi (Hoge Venen). Deze mogen kosteloos door afgestudeerde natuurgidsen + partner benut worden. Er is geen verplichting om de excursie te volgen, enkel de af-spraken inzake vertrektijden en -plaatsen dienen nageleefd te worden. (voormiddag: Fagne Poleur, namiddag: Gut Heistert). **DUS DE IDEALE KANS VOOR EEN GROEP OUD-STUDENTEN NA-TUURGIDS OM SAMEN NOG EENS OP STAP TE GAAN!.....** Vertrek: 29/6 om 8u parking kasteel Bokrijk, terug: 18u30 - 19u. Inschrijven kan tot vrijdagavond 20u"

Na een kort familiaal overleg greep ik de kans en de telefoon en zo stapte ik samen met nog 38? an-deren zaterdag 29 juni op of liever in de bus, klaar voor een leuke en leerrijke natuurdag. Er waren wat oude (sorry, beste mensen) bekenden bij en nieuwe gezichten die ik in de loop van de komende jaren zeker nog wel her en der te velde ga terugzien.

Een beetje te optimistisch had ik mijn regenbroek thuis gelaten maar de realist in mij had gelukkig wel een paraplu meegenomen. Tijdens de busrit deelde Miet mee, dat we niet met (vuile) wandelschoenen weer de bus op mochten. Woeps, ik was slecht gepakt en gezakt, ik had geen andere schoenen bij, ik was helemaal vergeten dat een bus ook een koffer heeft. Er werd ook gezegd dat om te zorgen dat al de cursisten de gids goed zouden kunnen volgen op het smalle pad, zij in twee groepjes ingedeeld zouden worden de ene zou links om gaan onder leiding van Miet Dreezen, de andere helft rechtsom o.l.v. Ria Lambregts. De begeleiders en oud-studenten zouden onder de hoede van André Van de Sande het parcours bewandelen.



Een plankenpad maakt dat er in moeilijk toegankelijke gebieden toch droogvoets bewandeld kunnen worden, het houdt de bezoekersstroom op de paden en beschermt de kwetsbare natuur tegen betreding maar het vraagt veel onderhoud (er waren regelmatig planken vervangen en er waren ook hier en daar gebroken planken die aan vervanging toe waren)



Wandeling Hoge Venen

Limburgse Natuurgidsen 29 Jun 13

en het maakt dat je als bezoeker veel naar beneden kijkt en dus op het einde van de tocht vooral veel plank gezien hebt.

Tijdens de busrit bleef het droog, maar eens we aan de Mont Rigi uitgestapt waren en er beurt om beurt van het toilet gebruik maakten, leek het toch dat de luchtvochtigheid druppelsgewijs toenam. Aan het weerstation stond te lezen dat het hier (ik dacht) 176 dagen per jaar regent. De verklaring voor de nattigheid ligt in wolken die niet over de berg geraken. Wij ondervonden aan de lijve dat er om zoveel indrukwekkende natte natuur op te bouwen en in stand te houden een haast continue aanvoer van water nodig is.

Tijdens de wandeling in de 'Fagne de la Poleur', een 54 ha groot gebied dat zich uitstrekt tussen de 640 en 680 m, in het brongebied van de Hoëgne, waarvan de Poleûr een bronbeekje is, spotten we een teer groene nachtvlinder met een witte streep, waarschijnlijk een zomervlinder (Jos sleurde al een planten-, bomen- en vogelboek mee, een vlinderboek kon er niet meer bij.)

Langs het educatieve leerpad stonden platen, zodat we ter plekke nog heel wat bijleerden.

Wat de plantenrijkdom betreft herkenden we een aantal planten die ook bij ons in de Kempen in natte gebieden staan: wilg, berk en veel minder veenmos dan ik verwacht had. Het pijpenstrootje had, waarschijnlijk als gevolg van stikstofdepositie en ontwatering, op vele plaatsen de veenmossen overmeesterd. Kan men spreken van een inlandse

invasieve soort?

Veenmossen hebben een typisch 'palmboomachtig' uiterlijk. De onderkant van de plant sterft steeds af, terwijl de bovenkant blijft doorgroeien. Hierdoor ontstaat na verloop van tijd een dikke laag dood plantmateriaal dat veen wordt genoemd. De dikte van de turflaag, dus dood materiaal, bepaalt de benaming. Laagveen is heeft tussen de 70 en 100cm dode plantenmasse. Hierop groeien planten die het nodig hebben om de grondwaterlaag, die voor deze planten voeding bevat. Ze kunnen met hun wortels door de laag.

Hoogveen noemen we de dikkere laag, dikker dan 80 à 100cm. Hierop groeien planten die de onder liggende waterlaag niet nodig hebben, ook niet bij droogte. Dit zijn kleine zonnedaauw, lavendelheide, veenpluis en veenbes.

Vanaf het Vroeg-Holocene zijn zo zeer uitgestrekte laag- en hoogveengebieden ontstaan. Tegenwoordig is daar niet veel meer van over. Vanaf de middeleeuwen werd het veen namelijk afgegraven om als brandstof te dienen



Wandeling Hoge Venen

Limburgse Natuurgidsen 29 Jun 13

Myriam Timmermans

Over de turfwinning was er ook een informatief paneel. Je kon erop zien hoe de turf gestoken werd en daarna te drogen gelegd. Eerst in rijen met iedere veenkluit apart, dan in groepjes van 5: vier staande brikken en eentje liggend erop; (dit is waar wij het woord turven vandaan hebben, vier horizontale streepjes en een vertikaal erdoor heen), in het laatste droogstadium worden de turfblokken in meilers opgestapeld.

Er waren ook veel bijzondere planten, eigen aan dit gebied. Zo stond er bijvoorbeeld veel rijsbes (*Vaccinium uliginosum*). een groter familielid van de blauwe bosbes met, volgens een infobord, roodachtige, rolronde stengel en blauwe bessen, met wit vruchtvlees. Wikipedia schrijft dat de soort aanduiding *uliginosum* op de groeiplaats slaat en "moerassig" betekent en dat de rijsbes groeit in bosvennen met vochtige, turfhoudende aarde op het noordelijk halfrond, in Europa.

Een andere plant die opviel was veenpluis (*Eriophorum angustifolium*). Het is een plant uit de cypergrassenfamilie die groeit op vochtige, zure grond, zoals heide en veen. Opmerkelijk is het lange, witte vruchtpluis, waaraan de naam ontleend is.

We zagen veel bergvenkel (*Meum athamanticum*), een schermbloemige met fijne, draadvormige blad-slippen. De plant is volgens <http://wilde-planten.nl/bergvenkel.htm> zeer zeldzaam en vrij zeldzaam in de Hoge Ardennen (Hoge Venen). Het plaatje op die website laat duidelijk zien dat een zeldzame plant plaatselijk zeer talrijk kan zijn.



Zevenster (door André met een knipoog zee-venster genoemd) (*Trientalis europaea*) is een klein wit bloempje uit de sleutelbloemfamilie dat van mei tot juli bloeit met witte (soms roze) langgesteelde bloemen met zeven (zes tot elf) kelkbladen, kroonbladen en meeldraden. Het is een kernsoort voor het beuken-eikenbos. De zevenster werd gekozen als embleem van het natuurreservaat Hoge Venen. Het stond wel nergens op een fotogenieke plek.

Het waterdrieblad is voor mensen die op een hand kunnen tellen benoembaar, dat het nu in bloei stond vergemakkelijkte de herkenbaarheid nog meer.

We zagen de veenorchis en de bergnachtorchis.

Af en toe wandelden wij over klaterend water dat uit het niets leek op te borrelen, het schuim dat we zagen had niets te maken met natuurvervuiling door wasproducten. Wel met onverteerde plantenresten die schuimvormende elementen (saponinen, niet-verzadigde vetzuren) bevatten. In de turbulentie van de beken vormen zich hierdoor witte en

Wandeling Hoge Venen

Limburgse Natuurgidsen 29 Jun 13

vettig aanvoelende schuimvlokken.

Na deze wandeling reden we gezamenlijk, de meerderheid in de bus gevolgd door een duo in een mobilhome naar het natuurcentrum van Botrange, waar we onze picknick al dan niet begeleid met een grote kom tomatensoep verorberden. We konden ons wat opwarmen bij het haardvuur, naar het toilet gaan, de infoborden over de korhoen lezen, rondneuzen in de natuurshop,.... De mooie, splinternieuwe tentoonstelling, die hier te bezichtigen valt is een aanrader om terug te komen, hiervoor is de tijd van de lunch te kort. Zeker een aanrader.



Na de middag reden we naar Gut Heistert, in Monschau. De natuurgidsen in spe hadden een lijst toegestuurd

gekreken met planten die hier o.a. in de kalkgrasweiden groeiden en bloeiden. Zij betraden – niet te letterlijk nemen, wij bleven op het pad, van daaruit was genoeg te zien en te beleven – dus voorbereid het veld.

Adderwortel hadden we in de voormiddag al in grote getale gezien, maar paardenbloemstreekzaad vroeg toch wel om wat discussie, overleg en boekengeblader.

Idem dito voor heggewikke, die erg leek op een voederwikke. De bloemen van de voederwikke zijn meestal paarser en zitten met 2 bij elkaar. De bloemen van de heggewikke zijn meer blauwachtig paars en zitten met 2 tot 6 stuks bij elkaar. De kelktanden van heggewikke zijn ongelijk, bij voederwikke allemaal ongeveer even lang.

<http://www.bioplek.org/organismen/planten/heggewikke.html>



We zagen het zonnig gele Arnica montana of valkruid. Deze plant heeft vele medicinale toepassingen.

Luc was bij het zoeken naar iets zeldzaams over een tak gestruikeld en

Wandeling Hoge Venen

Limburgse Natuurgidsen 29 Jun 13

Myriam Timmermans

Miet viste uit haar rugzak pleisters en ontsmettingsspul op, zij had werkelijk aan alles gedacht.

De grote muur is binnen haar familie niet de grootste plant, ze heeft ook niet de grootste bladeren, wel de grootste bloemen. Waarom deze plant in het dialect knetserkens genoemd wordt, demonstreerde Luc. We zagen tegelijkertijd dat de zaden ook groot uitgevallen zijn.

We zagen de kleine ratelaar. Net als



zijn grote broer en hengel is het een halfparasiet. De plant doet zelf aan fotosynthese maar heeft blijkbaar nood aan meer voedingsstoffen en mineralen dan ze zelf bereiken kan om (snel) tot groei en bloei te komen en haalt die stoffen dan maar ongevraagd bij de burens (in dit geval grassen en klaver). De boeren vroeger hadden liever geen concurrent voor hun grassen en maaiden het weg, bij natuurverenigingen horen ze graag dat de hooiweiden ratelen. Wikipedia schrijft: Wanneer de plant is uitgebloeid maken de zaden binnen de verdroogde kelkbladen bij beweging een rammelend geluid. Dat heeft het plantengeslacht de naam ratelaar bezorgd. Ratelaar is eenjarig en de zaden zijn maar

kiemkrachtig tot het volgend voorjaar. Dat heeft als gevolg dat wanneer de planten, door bijvoorbeeld een verkeerd maaibeheer niet tot zaadzetten komen, de planten in één jaar uit een terrein kunnen zijn verdwenen.

De gewone salomonszegel hadden we al eens zien staan en bloeien in een Limburgse bos- of haagkant. Dat de kranssalomonszegel van dezelfde familie is, konden we zien aan de soortgelijke bloempjes maar de plant zelf had een heel ander voorkomen. Bij Wikipedia staat een vergelijkende tabel:

Kranssalomonszegel:

Bladen n krans rond stengel.

Bloeiwijze: Rechtopstijgend In krans rond stengel.

Gewone salomonszegel:

Bladen: Afwisselend.

Bloeiwijze: Rond. 2-5 in bladoksel

Welriekende salomonszegel

Bladen afwisselend.

Bloeiwijze: Kantig. 1-5 in bladoksel



De zwart-blauwe rapunzel camoufleert haar klokjesfamilieachtergrond vrij goed, maar dat doet het zandblauwtje in onze contreien ook.

Wandeling Hoge Venen

Limburgse Natuurgidsen 29 Jun 13



De gele vlinderbloempjes verraadden echter de familiale achtergrond, het lage plantje heeft gevleugelde twijgen (en is in tuin-centra te koop.)



We zagen veenorchis en bergnachtorchis, een plant met twee bladeren onderaan de stengel en bleke, wit-groene bloemen. De lip is ongedeeld en tongvormig. De helmhokjes staan anders dan bij de welriekende nachtorchis niet evenwijdig met elkaar, maar staan bovenaan dichter bij elkaar dan onderaan (vormen een bergje).

De pijlbrem zouden we buiten het bloeiseizoen niet als brem herkennen.



Dat in dezelfde wei zowel knoopkruid als blauwe knoop in knop stonden, maakte de zaken ook al niet eenvoudiger. We probeerden nog betonie en knollathyrus in ons geheugen te proppen maar toen bleek dat heidewikke, niet in onze Nederlandse boeken stond, want daar groeit het plantje niet, werd het opname verzadigingspunt bereikt.

Miet wachtte ons op met de anderen, we draaiden naar links en toen we in een boomrijkere omgeving kwamen werd er even de tijd genomen voor kleine beregeningsprojectjes.

Na het gepuzzel in de weiden was een eindje doorstappen aangenaam, zeker toen het berg af ging. Bij de beek, werd er gewacht tot we weer een hechte groep waren, zodat niemand de verkeerde afslag nam en samen klommen we weer het dal uit.

Wandeling Hoge Venen

Myriam Timmermans

Limburgse Natuurgidsen 29 Jun 13

Bij de bus trakteerde Miet met een kruidendrankje van plaatselijk geplukt materiaal en naar het recept van een locale bewoner met de naam "Elz". Het was lekker pittig. Met een warm hart en dito glimlach werd er nog geposeerd voor de groepsfoto en dan was het tijd om naar huis te rijden. Van uit de bus konden we zowel links als iets later rechts de damastbloem bekijken.

Volgend jaar hopen we weer op vrije zitplaatsen.



Een nieuwe stukje natuur in het Maasland

In maart 2011 is Natuurpunt Lanaken er in geslaagd om, met de steun van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, de provincie Limburg en de gemeente Lanaken, het voormalige grindwinningsgebied “De Kup” in Rekem aan te kopen.

Talrijke opruimingswerken en beheerswerken werden uitgevoerd om dit gebied van slechts 29 ha een nieuwe natuurlijke bestemming te kunnen geven. Tijd dus om eens een kijkje te nemen.

We vertrekken in Oud-Rekem, in 2008 verkozen tot het mooiste dorp van Vlaanderen. Dit dorpje kent een rijke geschiedenis dat begint in 10de eeuw. In 1623 kende Rekem zijn meest glorieuze tijd. De Baronie Reckheim werd toen verheven tot “Vrij Rijksgraafschap” door de Oostenrijkse keizer Ferdinand II. Zo werd het gebied een onafhankelijk staatje binnen de Westfaalse Kreitz. De eerste graaf van Reckheim was Ernst, Graaf van Aspremont-Lynden-Reckheim. Hij bouwde het dorp uit tot een stad. Zijn vader Herman liet voordien al een groot kasteel bouwen net buiten het dorp. Reckheim en de familie Aspremont-Lynden kenden veel aanzien. De Franse bezetting maakte in 1795 een einde aan de status van Vrijstaat. De onafhankelijkheid van Rekem was voorgoed gedaan. De gemeente behoorde van dan af tot de Provincie Limburg. Tot de afscheiding van België in 1830 behoorde Rekem tot Nederland.

Oud-Rekem is een erg aantrekkelijk dorp. Een plaatselijke gids leidt je rond en vertelt je de boeiendste verhalen over de geschiedenis, gebouwen en

bewoners. Het imposante kasteel heeft talrijke bestemmingen gehad, maar vooral in de zorgsector. Het was ooit een militair hospitaal voor zowel de Oostenrijkers als voor het Franse leger onder Napoleon. Napoleon hervormde het domein tot opvangtehuis voor armen, bedelaars, daklozen en zwakken. Recent heeft het nog jaren dienst gedaan als psychiatrische inrichting. De talrijke historische gebouwen zijn perfect bewaard gebleven of zeer goed gerestaureerd en er zijn nu tal van leuke gezellige restaurantjes in ondergebracht. Het kasteel echter, heeft een stevige opknapbeurt nodig. Hopelijk worden hiervoor de nodige financiële middelen gevonden.

Och, kom het zelf een ontdekken, het is meer als de moeite waard.

De wandelingen in de Oude Weerd zijn goed aangegeven. Er zijn verschillende routes rondom het natuurgebied, variërend van 2,7 tot 15,4 km. Bij Toerisme Lanaken kan je de wandelkaart verkrijgen.

Net buiten het centrum, aan het kanaal, kan je de auto parkeren. Vaak zie je er mobilhomes staan. Na de verkiezing tot mooiste dorp van Vlaanderen kwamen steeds meer toeristen het dorpje bezoeken. Al snel bleek het noodzakelijk om een verkeer- en parkeerplan te organiseren.

We kiezen het blauwe parcours van 3,7 km. De langere parcours van 7,9 en de twee van om en bij de 15 km houden we voor een volgende keer.

We wandelen door het centrum, via de Herenstraat, Paterstraat en Sint-Pieter tot aan de rand van het dorp waar we rechts afdraaien. We blijven langs

Een nieuw stukje natuur in het Maasland

het centrum wandelen. Het duurt niet zolang vooraleer we in de open natuur zijn. Op de Boomgaardstraat slaan we rechts af naar de Leon Hermanslaan. De woningen links en rechts van de weg, zijn gerestaureerde oude gebouwen die vroeger behoorden tot het psychiatrische centrum. Maar zoals je merkt moet je als bewoner een vrij goede financiële situatie hebben om zo'n een woning te kunnen aanschaffen.

Op de Oude Weerdstraat slaan we links af.



Voor het tarweveld en parallel lopend met de weg is een bloemenweide gezaaid van ongeveer 20 meter breed. Alles staat volop in bloei en het gonst er van de insecten. Inderdaad, het beheerplan voorziet dat er voor vlinders, bijen en andere insecten een speciale inspanning geleverd wordt voor deze bedreigde soorten. Ook al is het op vrij kleine schaal, het heeft hier in de Oude Weerd zeker succes. Persoonlijk vind ik dit niet de ideale oplossing. Het ziet er niet echt natuurlijk uit maar ik vermoed dat door de jaren heen, dit wel zal verdwijnen, zodra de hooilanden meer variatie in bloemen zullen hebben.

We wandelen evenwijdig met de Zijpbeek, ook Ziepbeek genoemd.

Even verder wandelen we het natuurgebied binnen. Op het informatiebord staan slechts twee wandelingen aangeduid maar de wegbewijzingen langs de wandelweg duiden de 4 afstanden aan. Het valt me onmiddellijk op dat alles er nogal ruw bij ligt. Links van de weg ligt een tarweveld. Dit is speciaal aangelegd om vogels, in de winter, voldoende voedsel te laten vinden. Voordien was dit gedeelte van het natuurgebied beplant met perelaars. In het koopcontract was voorzien dat de hele fruitgaard door de vorige eigenaar zou gerooid worden maar ondanks de overeenkomst heeft Natuurpunt Lanaken, met behulp van talrijke vrijwilligers, alle stronken zelf moeten rooien. De eigenaar had ze tot 20 cm boven de oppervlakte afgezaagd.





Dit beekje stroomt een beetje verder in de weide en vormt de natuurlijke grens van de Oude Weerd. De Zijpbeek ontspringt in het Nationaal Park Hoge Kempen. Haar vallei is van onschatbare natuurwaarde en biedt ons een pracht van zeldzame flora en fauna. Hier is de Ziepbeek slechts op doorstroom richting Maas. Het beekje is ook vervuild, ondanks de waterzuiveringsinstallatie stroomopwaarts.

Wat verder begroet het ezelsveulen Flora ons. Samen met zes andere ezels begraast ze een gedeelte van het natuurgebied. Op die manier zorgt ze in de toekomst voor een grotere variatie aan flora en biedt ze de talrijke insecten het nodige voedsel. De weelderig bloeiende kattenstaart worden ijverig bezocht door vlinders en bijen. Verschillende soorten blauwtjes en zandoogjes en onder meer citroentje, koolwitje en distelvlinder vallen me onmiddellijk in het oog. Maar er zijn er nog anderen die ik niet in één blik herken en van naam kan voorzien. Zelden dat ik zoveel gevleugeld insectenleven bij elkaar zag. We wandelen verder en komen voorbij de resterende oude gebouwen van het grindontginningsbedrijf "De Kup". Langs het wandelpad ligt een droogvallende

poel. Er is een beetje verder in de weide nog een ondiep poeltje aangelegd. Jef Rutten, natuurgids en lid van Natuurpunt Lanaken, legt me uit dat het plan is om het poeltje te vergroten. Dieper maken is gevaarlijk omdat dan de ondoordringbare leemlaag misschien zou doorbroken worden en dat zo het water alsnog zou wegsijpelen. Misschien is dat bij het eerste poeltje gebeurd. Dus moet dat eerst eens onderzocht worden vooral tot actie over te gaan.

In het poeltje vinden we waterpest en andere waterplanten. Op de bodem, aan de rand van het poeltje, kruipen larven rond. Het is de eerste keer dat ik deze soort zie. Ze steken hun achterste omhoog tot aan het wateroppervlakte. Later, thuis, en na enig opzoekwerk en met behulp van een hulplijn kunnen we het diertje determineren. Het is de larve van de blinde bij, een zweefvlieg. Meer leven is er niet dadelijk te bekennen, maar vermoedelijk zullen de poeltjes evolueren tot een waterinsecten- en amfibieënparadijs. De waterkwaliteit is natuurlijk van levensbelang maar dat zal later moeten blijken of dat wel zo is.

Aan het kanaal slaan we rechts af en volgen het pad in zuidelijke richting. In de verte zien we de torens van het kasteel van Oud-Rekem. Hier merken



Een nieuw stukje natuur in het Maasland

we weer dat Natuurpunt stevig werk geleverd heeft. Een strook van meer dan honderd meter lang en een tiental meter breed, is volledig beplant met allerlei inheemse struiken en boompjes. Dit zal zeker uitgroeien tot een mooie houtkant, want dan weer een goede huisvesting zal geven aan talrijke dieren en planten. Het werk zal niet eenvoudig geweest zijn met al die kiezel in de grond.

Wat verder ligt een vijver. Dit is een overblijfsel van de oude grindgroeve. Enkele Nijlganzen dobberen op het water. Aan de overkant staat Flora met haar soortgenoten te drinken. Glazenmakers zweven boven het water en in de verte vliegen enkele aalscholvers voorbij.

De kwaliteit van dit water lijkt al veel beter. Het wordt niet bevoeid door de Ziepbeek maar door grondwater.

En zo wandelen we weer verder richting Oud-Rekem.

Besluit: De Oude Weerd is een nieuw natuurgebied dat in volle ontwikkeling is. Het heeft het potentieel om in de toekomst een belangrijke natuurcorridor te zijn tussen het Rivierpark Maasvallei en het Park Hoge Kempen. Er is gekozen tussen een evenwicht tussen natuur en toerisme. Wellicht zal dit evenwicht door de instanties, die de financieel ondersteuning bezorgden, wel een voorwaarde geweest zijn om dit project mee te helpen realiseren.

De wandelpaden zijn goed aangegeven en mooi onderhouden met een duidelijk respect voor de omgeving. Hopelijk zal het toerisme niet te overdadig zijn, wat eventueel toch een nadelige invloed zal hebben op de natuur. De mogelijkheid is geschapen om in de toekomst veel broedvogels te lokken naar dit gebied



maar er zal toch wel de nodige rust moeten voorzien worden. Ik vermoed dat Natuurpunt Lanaken hier wel aan gedacht heeft in zijn beheervisie. Een combinatie Oude Weerd met Hochter Bampd, en een bezoekje aan Oud-Rekem lijkt me een zeer aangename gelegenheid om op een zondag te vertoeven in het Maasland.

Ook op educatief vlak kan de Oude Weerd scoren. Alles is aanwezig om de jeugd op een aangename manier kennis te laten maken met de natuur.

Ik ben er van overtuigd dat de Oude Weerd, hoe kleinschalig het ook is, een belangrijke rol kan spelen in Limburg, het meest uitgestrekte natuurgebied van Vlaanderen. Goed gewerkt Natuurpunt Lanaken. Dat mag gezegd!



Ook de bever voelt zich hier thuis

Bibliografie en foto's

Coverfoto

Florent Vandevoort

www.florif.be

Voorwoord

Bij het afscheid van René Martens

Sil Janssen - Erelid LNG

Leo Thomassen

Streekverkenning Voeren

Wim Cornelis

Natuurnieuws

www.natuurbericht.be

Marc Van de Sande

Scharrelkids

Lutgart Bollen

Korte cursussen

Paddenstoelenwandelingen

Marc Meert

Wandeling Hoge Venen

Myriam Timmermans

Marc Van de Sande

Jos Poelmans

Marcel Vandevoort

Gustaaf Grouwels

De Oude Weerd

Marc Van de Sande

Bart Hoelbeek

Joeph Rutten



Kalender Korte cursussen 2013

Datum	Thema	Plaats	Uur	Samenkomst	Einde
22, 29 Sep	Cursus paddenstoelen Excursies	Zie Rubriek Korte cursussen Erica Zomer 2013 pag. 17			
29 Sep	Paddenstioelen-wandeling	Laambeekvallei	09u30	Aan meubelzaak Vangeneugden Weg naar Zwartberg, 3530 Houthalen	12u00
06 Okt	Paddenstioelen-wandeling	Vijvertstraat – Bolderberg	09u30	Kerk in Bolderberg	12u00
12 Okt	Paddenstioelen-wandeling	Teut – Zonhoven	09u30	Parking van de Holsteenhoeve	12u00
26 Okt	Paddenstioelen-wandeling	Hengelhoef – Houthalen-Helchteren	09u30	Parking Engelhof in Hengelhoef	12u00
26 Okt	Sporenplanten Theorie	Groene Huis, Provinciaal Domein Bokrijk	14u00	Groene Huis	17u00
02 Nov	Varens Excursie	Provinciaal Domein Borkrijk	14u00	Groene Huis	17u00
16 Nov	Mossen Theorie	Groene Huis, Provinciaal Domein Bokrijk	14u00	Groene Huis	17u00
17 Nov	Reünie Natuurgidsen 1970 – 1985	Groene Huis, Provinciaal Domein Bokrijk	Meer informatie: later via nieuwsbrief, website, e-mail, brief		
23 Nov	Mossen Excursie	De Teut Zonhoven	14u00	Parking Camping Holsteen Hengelhoefseweg 9 3520 Zonhoven	17u00
30 Nov	Mossen en varens in duinen	Kust – Afspraken zullen hierover gemaakt worden tijdens de cursus			